

Introdusering av felles timesregel mellom Bymiljøpakken og Utbyggingspakke Jæren, med tilhørende prinsipper for fordelingen av inntekter

Bakgrunn

I arbeidet med å etablere en ny bomordning som skulle avløse Nord-Jærenpakken etter dens utløp, ble det i 2014 lokalt besluttet av ulike årsaker å dele den nye bomordningen i to: Bypakke Nord-Jæren og Utbyggingspakke Jæren. Arbeidet med Bypakke Nord-Jæren (nå Bymiljøpakken) kom raskere i mål, og denne pakken fikk en behandling i fylkestinget i 2014. 09.12.2014 behandlet fylkestinget sak 0090/14 om Bypakke Nord-Jæren, og fattet følgende i punkt 9 og 10:

«9. Det etableres på et senere tidspunkt en egen utbyggingspakke (bompengepakke) for kommunene Klepp, Time, Hå og Gjesdal. Det faglige grunnlaget for en slik utbyggingspakke, skal være lokalpolitisk behandlet i innværende valgperiode.

10. Det legges til grunn for Bypakke Nord-Jæren at det kan bli en felles timesregel med utbyggingspakke Jæren.»

Bypakke Nord-Jæren ble vedtatt av stortinget i 2017. Pakken, nå under navnet Bymiljøpakken ble igangsatt oktober 2018. I prop. 47S (2016-2017) står det:

«Rogaland fylkeskommune føreset at det blir innført felles timesregel mellom Bypakke Nord- Jæren og ei eventuell framtidig Utbyggingspakke Jæren. Dei økonomiske konsekvensane av ei slik løysing vil ikkje vere kjent før Utbyggingspakke Jæren er nærare konkretisert. Følgjeleg er det for tidleg å ta stilling til dette.»

Proposisjonen refererer dermed en felles timesregel som forutsetning fra Rogaland fylkeskommune, uten at det er konkretisert nærmere enn å nevne behovet for å få vurdert de økonomiske konsekvenser en slik samordning vil gi.

Saksgrunnlaget for Utbyggingspakke Jæren nærmer seg en ferdigstilling og er snart klar for behandling i de to kommunene Klepp og Time. Innholdet i saksgrunnlaget så langt er beskrevet i vedlagt presentasjon av Utbyggingspakke Jæren (vedlegg 1). Som beskrevet under er en felles timesregel med fordeling av inntektene, samt en overføring av prosjektet «Fv. 505 Tverrforbindelsen Foss-Eikeland til E39 Bråstein» å oppfatte som absolutte forutsetninger for en positiv behandling av Utbyggingspakke Jæren i Klepp og Time kommune.

På bakgrunn av dette har en valgt å legge frem en sak om felles timesregel og tilhørende fordeling av inntekter til behandling i styringsgruppen i Bymiljøpakken. Saken om felles timesregel fremmes parallelt til foreliggende sak om overføring av prosjektet «Fv. 505 Tverrforbindelsen Foss-Eikeland til E39 Bråstein» siden begge saker oppfattes som premissgivende for en videre behandling av Utbyggingspakke Jæren.

Mulighetsrom

Våren 2018 ble sak om prinsippavklaring for Utbyggingspakke Jæren sendt ut på høring til kommunene Klepp, Time og Hå. Hå kommune vedtok å trekke seg ut av arbeidet med Utbyggingspakke Jæren, mens Klepp og Time kommune vedtok å fortsette arbeidet med å etablere en bompengefinansiert utbyggingspakke. I sin behandling av saken vedtok Klepp og Time kommune identiske punkt 2 og 3:

«2. Prosjektet fv. 505 Tverrforbindelsen Foss-Eikeland til E39 Bråstein blir overført fra Bymiljøpakken til Utbyggingspakke Jæren. Fram til neste høyringsrunde i kommunane skal overføring og finansiering vera avklart.

3. Inntektene for felles timesregel mellom Utbyggingspakke Jæren og Bymiljøpakken går til den bompengepakka der første passering skjer.»

Ved kontakt med Vegdirektoratet ble det opplyst at en introdusering av felles timesregel mellom begge pakkene vil teknisk sett være mulig med det vegkantutstyret som vil være tilgjengelig fra og med 2020. Derimot vil en eksakt avregning av inntektene i henhold til passeringer ikke være mulig å håndtere. På bakgrunn av disse opplysningene foreslås en initial prosentvis fordeling av trafikantinntektene mellom de to pakkene som vil være basert på RTM-modellberegninger. Tilsvarende vil også ligge i saksgrunnlaget ved behandling av en proposisjon om Utbyggingspakke Jæren i Stortinget. Med jevne mellomrom vil denne prosentvise fordelingen kunne vurderes i tråd med utviklingen av transportmønsteret.

I vedlegg 1 vises det økonomiske omfanget til Utbyggingspakke Jæren basert på den planlagte prosjektporteføljen. Videre viser vedlegget den foreslåtte lokalisering av bomstasjonene.

Med det som utgangspunkt har Statens vegvesen har gjennomført modellberegninger som viser blant annet samlet antall passeringer pr. døgn (37.200 passeringer) i Utbyggingspakke Jæren og antall passeringer mellom Utbyggingspakken og Bymiljøpakken (10.000 passeringer). Det er verdt å merke seg at antall passeringer pr. døgn mellom begge pakkene står kun for ca. 27 prosent av samlet passeringer pr. døgn i Utbyggingspakke Jæren.

Hver passering er beregnet til å gi en gjennomsnittsinntekt på 17 kroner (2018). Basert på modellberegningene kan volumet på inntektene som skal fordeles mellom pakkene anslås som følger:

$10.000 \text{ passeringer} \times 17 \text{ kroner} \times 365 \text{ dager} = 62\,050\,000 \text{ kroner (2018) pr år}$

Inntektsanslaget forutsetter at inntektene knyttet til differansen mellom basistakst og rushtidsavgift fullstendig tilfaller Bymiljøpakken.

Denne årlige inntekten kan fordeles mellom pakkene etter ulike fordelingsbrøker. Endringen av inntektsgrunnlaget i Bymiljøpakken knyttes til prop. 47s (2016-2017) som er basert på 26,6 mrd. 2018-kr. som bompengebidrag i en samlet finansiering, og en gjennomsnittsinntekt pr. passering på 21 kr..

Under vises fire eksempler.

Alternativ 1: 50% til Utbyggingspakke Jæren og 50% til Bymiljøpakken

Totalbeløp årlig	62 050 000 kr. (2018)	100%
Andel Utbyggingspakke Jæren	31 025 000 kr. (2018)	50%
Andel Bymiljøpakke	31 025 000 kr. (2018)	50%

Endring av bompeng grunnlaget i Bymiljøpakken over 15 år: minus 574.738.000 kr. (2018), tilsvarende minus 1,8 prosent.

Endring av bompeng grunnlaget i Bymiljøpakken over 12 år: minus 459.791.000 kr. (2018), tilsvarende minus 1,4 prosent.

Alternativ 2: 30% til Utbyggingspakke Jæren og 70% til Bymiljøpakken

Totalbeløp årlig	62 050 000 kr. (2018)	100%
Andel Utbyggingspakke Jæren	18 615 000 kr. (2018)	30%
Andel Bymiljøpakke	43 435 000 kr. (2018)	70%

Endring av bompeng grunnlaget i Bymiljøpakken over 15 år: minus 344.843.000 kr. (2018), tilsvarende minus 1,1 prosent.

Endring av bompeng grunnlaget i Bymiljøpakken over 12 år: minus 275.874.000 kr. (2018), tilsvarende minus 0,8 prosent.

Alternativ 3: 70% til Utbyggingspakke Jæren og 30% til Bymiljøpakken

Totalbeløp årlig	62 050 000 kr. (2018)	100%
Andel Utbyggingspakke Jæren	43 435 000 kr. (2018)	70%
Andel Bymiljøpakke	18 615 000 kr. (2018)	30%

Endring av bompeng grunnlaget i Bymiljøpakken over 15 år: minus 804.633.000 kr. (2018), tilsvarende minus 2,4 prosent.

Endring av inntektsgrunnlaget i Bymiljøpakken over 12 år: minus 643.707.000 kr. (2018), tilsvarende minus 2,0 prosent.

Alternativ 4: 60% til Utbyggingspakke Jæren og 40% til Bymiljøpakken

Totalbeløp årlig	62 050 000 kr. (2018)	100%
Andel Utbyggingspakke Jæren	37 230 000 kr. (2018)	60%
Andel Bymiljøpakke	24 820 000 kr. (2018)	40%

Endring av bompeng grunnlaget i Bymiljøpakken over 15 år: minus 689.686.000 kr. (2018), tilsvarende 2,1 prosent.

Endring av bompeng grunnlaget i Bymiljøpakken over 12 år: minus 551.749.000 kr. (2018), tilsvarende 1,7 prosent.

Det legges opp til at Utbyggingspakke Jæren har en varighet på 12 år. Utbyggingspakkens varighet er begrunnet i behovet om å avslutte Bymiljøpakken og Utbyggingspakken samtidig.

Basert på modellberegningene, med ca 10.000 passeringer mellom Bymiljøpakken og Utbyggingspakke Jæren, mener administrasjonen at en 50/50 deling er rettferdig. En slik fordeling betyr at inntektene fordeles med 50% til Utbyggingspakke Jæren og 50% til Bymiljøpakken over en 12 årsperiode. Utbyggingspakke Jæren får dermed 31.025.000 kr. (2018) årlig, og Bymiljøpakken 31.025.000 kr. (2018) årlig.

Avtalen vil bli inngått før Utbyggingspakke Jæren er i drift. Med en varighet på 12 år er det en mulighet for at trafikkstrømmene og reisevanene endres over tid. Ved en revidering av avtalen vil det være mulig å justere avtalen ved behov.

Behov for justering av stortingsproposisjon 47s (2016-2017) Bypakke Nord-Jæren

Introdusering av felles timesregel og delingen av inntekter mellom Bymiljøpakken og Utbyggingspakke Jæren berører det økonomiske grunnlaget referert i prop. 47s (2016-2017). Begge element må således behandles som endringer i tidligere vedtatt prop. 47s (2016-2017) i Stortinget.

Forslag til vedtak

- 1) Inntektene fra passeringer i begge pakker på grunn av felles timesregel fordeles med 50% til Utbyggingspakke Jæren og 50 % til Bymiljøpakken årlig over innkrevingsperioden til Utbyggingspakke Jæren.
- 2) Avtalen trer i kraft fra den dato Utbyggingspakke Jæren er i drift.
- 3) Det foretas en justering av avtalen, basert på oppdaterte modellberegninger, hvert fjerde år.